

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	
<i>Σοφία Ηλιάδου-Τάχου</i>	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	21
1.1. Η Κριτική Ανάλυση Λόγου	21
1.2. Η Λογοϊστορική μέθοδος	24
1.2.1. Το τρισδιάστατο μοντέλο ανάλυσης	26
1.2.1.1. Οι γλωσσικές στρατηγικές	27
1.2.1.2. Οι Ρητορικοί τόποι	28
1.2.1.3. Τα γλωσσικά μέσα υλοποίησης	29
1.3. Η Θεματική Ανάλυση	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	33
2.1. Εθνικισμός	33
2.1.1. Το έθνος ως παράγωγο της νεωτερικότητας	33
2.1.2. Αρχές και στόχοι του εθνικισμού	36
2.1.3. Εθνικισμός και εθνικό κράτος	
2.2. Η Ταυτότητα	39
2.2.1. Η εθνική ταυτότητα	41
2.2.2. Λόγος και εθνική ταυτότητα	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ	45
3.1. Τα ερείσματα	45
3.2. Η Μεγάλη Ιδέα: η ιστορική της εξέλιξη τον 19ο αι. και στις αρχές του 20 ^{ου}	46
3.3. Οι νέοι προσανατολισμοί της εθνικής ιδεολογίας στον Μεσοπόλεμο	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
Η ΕΘΝΙΚΗ ΟΜΟΓΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ	51
4.1. Η αλλαγή της δημογραφικής σύνθεσης στη Μακεδονία στις αρχές του 20ού αι.	51

4.2. Η προσφυγική εγκατάσταση ως συντελεστής της εθνικής ομοιογένειας	53
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΦΛΩΡΙΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ	57
--	----

5.1. Η Φλώρινα μέχρι το 1912	57
5.2. Η Φλώρινα από το 1912 μέχρι το 1940	57
5.2.1. Πληθυσμακή και εθνολογική σύνθεση της Επαρχίας	58
5.2.2. Η γεωργική φυσιογνωμία	59
5.2.3. Η προσφυγική εγκατάσταση	59
5.2.4. Η κοινωνικοοικονομική διαμόρφωση του αστικού ιστού και της περιφέρειας	60
5.3. Όψεις της κρατικής παρέμβασης στην Επαρχία Φλώρινας	62
5.3.1. Η κρατική εκπαίδευση	62
5.3.2. Συγκοινωνία-Περίθαλψη	64
5.3.3. Η διαμόρφωση του εθνικού χώρου στην Επαρχία	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Ο ΤΟΠΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ	69
------------------------	-----------

6.1. Τύπος και εθνική ταυτότητα	69
6.2. Ο Τύπος της Επαρχίας: ιδεολογικοί προσανατολισμοί και εθνικές στοχεύσεις	71
6.2.1. Αντιβενιζελικός/Φιλοβασιλικός Τύπος	71
6.2.2. Βενιζελικός Τύπος	76
6.2.3. Οικονομικοί περιορισμοί και πολιτικές εξαρτήσεις του τοπικού Τύπου	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ	79
--	-----------

7.1. Ο Λόγος για την 25η Μαρτίου 1821	79
7.1.1. Ο αγώνας για την Ελευθερία	79
7.1.1.1. Το σημείο μηδέν «της ελληνικής αναγέννησης»	79
7.1.1.2. Η θετική παρουσίαση του ιστορικού γεγονότος	81
7.1.1.3. Η μεταφορική απόδοση του γεγονότος	83
7.1.2. Το ελληνικό «θαύμα»	84
7.1.2.1. Η καθολικότητα	84
7.1.2.2. Η ενοποίηση της έσω ομάδας	84
7.1.2.3. Η υλική ένδεια της έσω ομάδας	85
7.1.2.4. Από τους αρχαίους στους Νέους Έλληνες: η συνέχεια του έθνους	86
7.1.2.5. Η ιδιοτυπία της Ελληνικής Επανάστασης σε σχέση με παρεμφερή γεγονότα	88
7.1.3. Ο εθνικός χαρακτήρας των Ελλήνων	89
7.1.3.1. Οι Έλληνες ως ήρωες	89

7.1.3.2. Οι Έλληνες ως θύματα και θύτες βίας	93
7.1.3.3. Οι Έλληνες ως εραστές της ελευθερίας	94
7.1.3.4. Ο εθνικός εαυτός σε σύγκριση με τον εθνικό «Άλλο»	95
7.1.4. Το θρησκευτικό υπόστρωμα του αγώνα	97
7.1.4.1. Η Ορθόδοξη θρησκεία ως θύμα της έξω ομάδας	97
7.1.4.2. Ο ρόλος της Ορθοδοξίας στην περίοδο της σκλαβιάς	98
7.1.4.3. Η ενοποίηση της θρησκευτικής και της εθνικής ταυτότητας	100
7.2. Η εθνική αναγέννηση στη Μακεδονία:	
Ο Λόγος για τον Μακεδονικό Αγώνα	100
7.2.1. Η διεκδίκηση της ελευθερίας των Μακεδόνων: η αρχή	100
7.2.1.1. Οι θεμελιωτές της ελευθερίας των Μακεδόνων	100
7.2.1.2. Ο πρωτεργάτης του Μακεδονικού Αγώνα	103
7.2.2. Η κατασκευή του εθνικού χρόνου: Ο Μακεδονικός Αγώνας ως αναπόσπαστο στοιχείο της ελληνικής ιστορίας	105
7.2.3. Η εθνική ενοποίηση με αφορμή τον Μακεδονικό Αγώνα	107
7.2.4. Ο εθνικός «Άλλος» στον Μακεδονικό αγώνα: Η αρνητική παρουσίαση των Βούλγαρων	110
7.2.5. Η ελληνική ταυτότητα στον Λόγο για τον Μακεδονικό Αγώνα	112
7.2.5.1. Η απειλή για την ελληνική ταυτότητα	112
7.2.5.2. Καταγωγή και γλώσσα των Μακεδόνων	113
7.3. «Η Ελληνική Αναγέννησις της Φλώρινης»:	
Ο Λόγος για την 8η Νοεμβρίου 1912	115
7.3.1. Η ενσωμάτωση της 8ης Νοεμβρίου στην επινοημένη παράδοση	115
7.3.1.1. Η παρουσίαση του γεγονότος	115
7.3.1.2. Η σύνδεση με την 25η Μαρτίου 1821	116
7.3.1.3. Η σύναψη με τον Μακεδονικό Αγώνα	117
7.3.2. Η επέτειος της 8ης Νοεμβρίου στο κοινωνικοπολιτικό συγκείμενο της εποχής: ο μετασχηματισμός του ιστορικού γεγονότος	118
7.3.2.1. Η γλωσσική ανασηματοδότηση της 8ης Νοεμβρίου	119
7.3.2.2. Η πρόοδος του ελληνικού κράτους και της Επαρχίας εντός αυτού	120
7.3.2.3. Η νομιμοποίηση του βασιλικού θεσμού	121
7.3.2.4. Ο ελληνικός χαρακτήρας της Φλώρινας	123
7.3.3. Η γλωσσική κατασκευή των κατοίκων της Φλώρινας ως μελών του εθνικού εαυτού	123
7.3.3.1. Η «αφοσίωσις» των Φλωρινιωτών προς την Ελλάδα	123
7.3.3.2. Η αλληλεγγύη της ελληνικής ομάδας προς τους κοινωνικούς δράστες της Φλώρινας	125
7.3.4. Η κατασκευή του κοινού πολιτικού μέλλοντος	126

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ	129
8.1. Η ελληνική ταυτότητα στη Μικρασιατική Καταστροφή	129
8.1.1. Η διάψευση του «ονείρου»	129
8.1.2. Ο ρητορικός τόπος των κινδύνων	130
8.1.3. Η αναγέννηση του έθνους και του εθνικού χώρου στη Μακεδονία	133
8.1.4. Η παρουσίαση των παλαιών και νέων κατοίκων της Επαρχίας	135
8.2. Ο Λόγος για την ελληνική ταυτότητα στο πλαίσιο του δημοψηφίσματος του 1935	136
8.2.1. Ο Λόγος των Δημοκρατικών	136
8.2.1.1. Η παρουσίαση των κοινωνικών δραστών	136
8.2.1.1.1. Η συγκρότηση της έσω και της έξω ομάδας εντός του έθνους	136
8.2.1.1.2. Η κατασκευή του παρόντος με τον ρητορικό τόπο της σύγκρισης ανάμεσα στη Δημοκρατία και στη Βασιλεία	138
8.2.1.2. Η Ιστορία ως δάσκαλος	140
8.2.1.2.1. Η «αρχαία» καταγωγή της Δημοκρατίας	140
8.2.1.2.2. Η αρνητική παρουσίαση της Βασιλείας στη «νωπή» ιστορία	141
8.2.1.3. Ο δημοκρατικός χαρακτήρας των κατοίκων της Φλώρινας	143
8.2.1.4. Η κατασκευή του μέλλοντος	145
8.2.2. Ο Λόγος των Βασιλοφρόνων	147
8.2.2.1. Ο βασιλόφρων χαρακτήρας του λαού	147
8.2.2.1.1. Η βασιλόφρων ταυτότητα του ελληνικού λαού κατά το παρελθόν	147
8.2.2.1.2. Ο λαός στο συγκείμενο του δημοψηφίσματος	148
8.2.2.2. Η παρουσίαση της Βασιλείας και της Δημοκρατίας	150
8.2.2.2.1. Η φυσικοποίηση της Βασιλείας	150
8.2.2.2.2. Η υπεροχή της Βασιλείας	150
8.2.2.3. Η κατασκευή του μέλλοντος υπό τη διακυβέρνηση της Βασιλείας	151
8.2.2.3.1. Η ένωση των Ελλήνων υπό «το πατρικόν βλέμμα» του Βασιλιά	151
8.2.2.3.2. Το μέλλον του εθνικού εαυτού και η μεταφορική λεξικοποίησή του	152
8.2.2.4. Το «αμαρτωλό» παρελθόν της Δημοκρατίας την περίοδο 1924-1935	154
8.2.2.4.1. Η «δραματική» αλλαγή της τύχης του εθνικού εαυτού επί Δημοκρατίας	154
8.2.2.4.2. Η Δημοκρατία ως απειλή για την εθνική ταυτότητα	155
8.3. Η κατασκευή της ταυτότητας στον Λόγο των εθνικιστικών οργανώσεων στην περίοδο 1934-1940	155
8.3.1. Η Οργάνωση Νέων Αλώνων	155
8.3.1.1. Η ίδρυση	155
8.3.1.2. Το τέλος	156
8.3.2.1. Η εκδρομή του 1934	157
8.3.2.1.1. Το επικοινωνιακό πλαίσιο	157
8.3.2.1.2. Η παρουσίαση των μελών της ενδοεθνικής κοινότητας	157

8.3.2.1.3. Η κατασκευή της ελληνικής ταυτότητας των Νέων Χωρικών ως εκπροσώπων της Επαρχίας	157
8.3.2.1.4. Η κατασκευή του εθνικού χώρου	160
8.3.2.2. Η εκδρομή του 1936	161
8.3.2.2.1. Η ενοποίηση Παλαιών και Νέων Ελλήνων	161
8.3.2.3. Η τελετή ορκωμοσίας των Νέων Χωρικών	162
8.3.2.3.1. Το συγκείμενο της τελετής	162
8.3.2.3.2. Η ενσωμάτωση των νεκρών μελών του έθνους στο εθνικό παρόν	163
8.3.2.3.3. Η κατασκευή του εθνικού χαρακτήρα των Νέων Χωρικών	164
8.3.2. Η Εθνική Οργάνωσις Νέων (ΕΟΝ) Φλώρινας	165
8.3.2.1. Τα στελέχη της ΕΟΝ Φλώρινας	165
8.3.2.2. Η διαμόρφωση του πολιτικού μέλλοντος της Νεολαίας Φλώρινας μέσα από τον Λόγο των στελεχών	166
8.3.2.2.1. Τα σημεία κλειδιά της μεταξικής ιδεολογίας	166
8.3.2.2.2. Η ηθική ανάπλαση των Νέων της Επαρχίας	166
8.3.2.2.3. Η νομιμοποίηση της 4ης Αυγούστου	168
8.3.2.2.4. Κράτος και νέοι της ΕΟΝ Φλώρινας: η ανταποδοτική σχέση	169
8.3.2.2.5. Η διαμόρφωση της συλλογικής μνήμης	170

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΩΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ -Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΩΣ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΣΣΩΜΑΤΩΣΗΣ	173
9.1. Αντιβενιζελικές εφημερίδες	173
9.1.1. Η Επαρχία Φλώρινας ως εθνικός χώρος	173
9.1.1.1. Στρατηγικές αναφοράς	173
9.1.1.2. Στρατηγικές κατηγοριοποίησης	177
9.1.1.2.1. Η κατασκευή της Επαρχίας ως ελληνικού χώρου	177
9.1.1.2.2. Η ελληνική Φλώρινα σε σχέση με τον βαλκάνιο «Άλλο»	179
9.1.1.2.3. Η διοικητική περιφέρεια ως μέρος του εθνικού όλου	181
9.1.1.2.4. Η προβληματική διοικητική οντότητα	182
9.1.1.2.5. Η ανάπλαση της Επαρχίας εντός της ελληνικής επικράτειας	184
9.1.1.2.6. Η προοπτική οικονομικής ανάπτυξης ως στρατηγική ενδοκρατικής ενοποίησης	187
9.1.2. Η Φλώρινα ως κοινότητα Ελλήνων πολιτών	191
9.1.2.1. Στρατηγικές αναφοράς	191
9.1.2.2. Στρατηγικές κατηγοριοποίησης	192
9.1.2.2.1. Η ελληνική ταυτότητα των κατοίκων	192
9.1.2.2.2. Πολίτες της Επαρχίας και ελληνικό κράτος	196
9.1.2.2.3. Οι διαιρετικές τομές των κατοίκων στον Λόγο των αντιβενιζελικών εφημερίδων	199
9.1.2.2.4. Ο διχασμός μεταξύ Μακεδόνων και μελών της ελληνικής συλλογικότητας	201

9.1.2.2.5. Η ενοποίηση των κατοίκων ως πολιτών του κράτους	203
9.1.3. Η παρουσίαση του ελληνικού κράτους	206
9.1.3.1. Στρατηγικές αναφοράς	206
9.1.3.1.1. Φωνή του Λαού	207
9.1.3.1.2. Μακεδονική	210
9.1.3.1.3. Νέοι Καιροί	211
9.2. Βενιζελικές εφημερίδες	213
9.2.1. Η Επαρχία Φλώρινας ως εθνικός χώρος	213
9.2.1.1. Στρατηγικές αναφοράς	213
9.2.1.2. Στρατηγικές κατηγοριοποίησης	216
9.2.1.2.1. Η κατασκευή της Επαρχίας ως ελληνικού χώρου	216
9.2.1.2.2. Η ατελής ενσωμάτωση της Επαρχίας στις δομές του ελληνικού κράτους	222
9.2.1.2.3. Ο μετασχηματισμός της Επαρχίας κατά τη διακυβέρνηση του Βενιζέλου	224
9.2.1.2.4. Προτάσεις για την αποτελεσματικότερη ένταξη της Επαρχίας στις οικονομικές δομές του κράτους	226
9.2.2. Η Φλώρινα ως κοινότητα ανθρώπων	228
9.2.2.1. Στρατηγικές αναφοράς	228
9.2.2.2. Στρατηγικές κατηγοριοποίησης	230
9.2.2.2.1. Ο εθνικός χαρακτήρας των κατοίκων της Επαρχίας ως πολιτών του ελληνικού κράτους	230
9.2.2.2.2. Οι συντελεστές διαμόρφωσης της εθνικής ταυτότητας στην Επαρχία	233
9.2.2.2.3. Διαιρετικές τομές εντός της Επαρχίας Φλώρινας	234
9.2.2.2.4. Η ενοποίηση εντός του ελληνικού έθνους	237
9.2.3. Η παρουσίαση του ελληνικού κράτους	238
9.2.3.1. Στρατηγικές αναφοράς	238
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10:	
ΣΥΖΗΤΗΣΗ	241
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	265
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	267